

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 13. De restitutione spoliatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

tem possessorio retinendæ & simul petitorio contraria allegare, nempe se naturaliter possidere, & non possidere naturaliter: Nam agens possessorio retinendæ contendit quidem se possidere, & per consequens adversarium suum non possidere. Dum verò simul agit petitorio, seu simul rem viadicat, tunc ne tacite quidem fateatur adversarium suum possidere, quia rei vindicatio datur, etiam adversus eum, qui neque naturaliter neque civiliter possidet, sed derinet tantum: Veluti adversus depositarium & commodatarium, utpote qui habent facultatem rei restituendæ, l. *Officium* 9. in fine D. De rei vindicant.

5. Non obstant in contrarium allata, quia obtinent illa, quando uterque litigantium & de possessione & de proprietate contendit, ita ut neuter eorum onus probandi dominium velic suscipere in se, sed in alterum rejicere (prout actor prudens non facile suscipiet, quia difficilis probatio est dominij l. *Ad probationem* 21 Cod. De probat.) nam tunc, quia sciri non potest, uter litigantium probare debeat priusquam exploratum sit, veritas sit possessio, eo quod is demum in petitorio, si obtinere eo iudicio velit, teneatur probare dominium, quia causa cecidit in possessorio, l. *Exitus* 35. D. De acquir. possess. ideo eo casu prius debet decidi possessorium, quam petitorium. At verò cum quis ab initio suscipit in se probationem possessionis & dominij, cessat illa incertitudo seu ratio: Et proinde æquitas postulat, ut utrumque simul eodem iudicio expediatur, ut tanto citius lites dirimantur & diminuantur; præsertim cum petitorium & possessorium tendant ad diversa, nempe possessorium ad possessionem & petitorium ad proprietatem.

6. Suscepta igitur per actorem possessionis & proprietatis probatione, si utrumque probet, potest iudex vel de utroque simul sententiam ferre; Ita tamen, ut in pronuntiatione præmittat possessionem, in executione verò proprietatem, cap. 1. ca. Cum dilectus hoc sit. vel prius probationibus de possessione examinatis de possessione tantum pronuntiare, cap. 2. h. t. Alioquin quando agitur petitorio simul & possessorio, non posse iudicem à principio admittere probationes super possessorio dumtaxat, tradit Abbas in d. c. 2. num. 2. Si autem actor, utriusque

probatione suscepta possessionem quidem probaverit, sed non dominium, iudex ei ad iudicabit possessionem, non verò dominium, eam Ecclesia h. t.

7. Sed quid, si ab initio tantum actum sit de proprietate, ac desuper contestata lis, & producta aliquo usque, forè usque ad probationes, licebitne actori (si fortè videat se non facile posse probare dominium, confidat verò se facile probaturum possessionem) intentare possessorium suspensio petitorio? Videri poterat, non licet, tum quia post litem contestatam non potest mutari libellus, l. *Edicta* 3 Cod. De edendo: Tum quia petitorium ab initio propositum videtur prius ad finem deducendum, quam possit ad aliud procedi, quia qui semel aliquam actionem proposuit, necesse habet usque ad finem, litem exerceat, *Auth. Qui semel Cod. Quomodo quando iudex, hoc* Nihilominus responderi potest in c. *Pastoralis hoc sit*. cum, qui ab initio egit de proprietate, posse usque ad conclusionem in causa, suspensio iudicio petitorio, intentare & accumulare possessorium ad ipsam vel recuperandam (idem est iudicium de possessorio retinendæ, licet aliqui aliter sentiant;) quia, ut ante diximus, agendo petitorio non censetur renuntiasse possessorio, quando quidem nihil commune habeat proprietatis cum possessione. Nec hic mutatur libellus, sed ei aliquid superadditur: Nempe possessorium.

8. Non obstat d. *Auth. qui semel*, quia hic petitorium non suspenditur, tergiversandi causa, quod d. *Auth.* vetatur, sed ex iusta causa, ne scilicet actor, deficiens in probatione dominij, omnino cadat causa, sed probans possessionem saltem obtineat in possessorio: Post conclusionem autem in causa non potest, nisi subsistente causa.

TITULUS XIII.

De restitutione spoliatorum.

§. 1.

Remedium hoc quando & cui competat.

1. Competit hoc remedium ob ereptionem rerum immobilium.

2. Cui

2. *Cui & adversus quem competat.*

3. *In quo differat ab interdictione retinenda possessionis.*

TAmetsi in præcedentem Titulum incurrant ferè omnia, quæ in Pandectis & Cod. de variis interdictionum generibus & eorum usu proponuntur: Tamen ei rectè subicitur specialiter hic Tit. De Restitutione spoliatorum, seu de interdictione recuperandæ possessionis, tamquam qui specialem requirat tractatum, eò quod plurima ab aliis diversa contineat, & ex atrocitate facinoris descendat, *l. 1. §. hoc interdictionum D. De vi & vi armata.* Unde in Institutionibus & Cod. vocatur Interdictum *unde vi*, à primis edicti verbis, *unde tu illum vi dejecisti*: In Pandectis verò inscribitur Tit. De vi & vi armata, veluti à causa efficiente: Quia non nisi ei competat, qui vel vi simpliciter, vel vi armata dejectus est de possessione* 1. rerum scilicet immobilium, ut fundi, vel ædium Subaudiendum verò est, vel quasi possessione, quia jura incorporalia, veluti servitutes, redditus, beneficia, pensiones, jurisdictiones & similia, rebus immobilibus comparantur; & tamen non propriè possidentur, sed quasi possideantur, & idèò, si quis vi prohibeatur uti servitute aut jurisdictione sua, dabitur ei hoc interdictum. Unde *vi, e. Olim inter 17. a. Pisanis 19. b. t.* & similiter si beneficio suo Ecclesiastico vi privetur, *cap. 2. 5. 7. b. t.* Baldus *Conf. 42. 5. vol. 3.*

2. Dixi rerum immobilium *l. Prætor an §. & generaliter §. illud D. de vi & vi armata*; quia etiam res mobilis erepta est, non competit ali-quod interdictum possessorium recuperandæ possessionis, sed actio vi bonorum raptorum, vel fructi, vel ad exhibendum, *d. l. 1. §. illud.* Quamvis, si res ejusmodi fuerit in fundo vel ædibus, unde quis dejectus est, atque ita eam amiserit, etiam ejus nomine, saltem accessorie, licet non principaliter hoc interdictum competat; *d. l. 1. in prime. §. illud 6. versic. pland. l. Si quando 9. C. Unde vi, Alex. in l. Vindicatio 56. De rei vindicatis.*

3. Datur autem hoc interdictum ei, qui vi dejectus est, sive fuerit dominus rei, sive non; veluti si sit usufructuarius, *l. 3. §. fin. D. De vi & vi armata*: Modò tamen rem verè possederit, cum fuit dejectus, *d. l. 1. §. interdictionum autem hoc*

23. *c. Consultationibus 10. sup. De officio delegati,* sive naturaliter sive civiliter, *d. l. 1. §. dejectus 9.* sive justè sive injustè possideret. Item hæredi ac cæteris ejus successoribus competit, *d. l. 1. §. hoc interdictionum 44.* non quidem adversus quemlibet possessorem aut tertium aliquem qui non spoliaverit, & eandem rem possidere cõpetit, *l. Cum àre 7. D. d. tit.* sed adversus eum, qui perse vel per alium dejecit, vel dejici mandavit (modò factum fuerit subsecutum, quia, ut dixi, ex facti atrocitate descendit) vel etiam dejectionem ratam habuit, *d. l. 1. §. dejectus 12. juncto sed etsi 14. aut accedere prohibuit.*

4. Differt verò hoc interdictum ab interdictione retinendæ possessionis, quod detur dejecto per vim adversus dejectorem, licet dejectus vitiosè vi vel clam vel precario, ab ipsomet dejectore, adversario suo, possederit, *l. sed etsi vi 14. d. eod.* Adque in odium ejus, qui postèrius vi dejecit: Et proinde non habet hic locum regala juris, quod rei sint favorabiliores, quàm actores, quodque in pari causa potior sit conditio possidentis. Hoc tamen limitandum est, nisi vi dejectus incontinenti dejectorem iterum dejectiat, *e. Olim causam 12. b. t.* quia vim vi repellere licet, modò non fiat ex intervallo, hoc est modo fiat, priusquam ad alios actus extraneos progressum sit, etiam si aliquid temporis intercesserit.

§. II.

De alio remedio recuperandæ possessionis,

1. *Interdictum unde vi adversus quem competat*
2. *Remedium ex c. Sæpè i. s. h. t. competit adversus quemlibet possessorem.*
3. *Modò sciens possideat injustè.*
4. *Licet scientia superveniat demùm acceptâ ve.*

Quia per interdictum unde vi, de quo jam dictum, non satis consulitur spoliatis, ex quo illud datur dumtaxat adversus eum, qui perse vel per alium dejecit, vel dejici mandavit, vel dejectionem ratam habuit, aut accedere prohibuit, non autem adversus alium, ne quidem hæredem aut successorem universalem (nisi quod in hos, quatenus ad eos pervenit, competit actio in factum, *d. l. 1. §. ult. Abbas & DD. plenè in cap. Quia col. 5. de judicio*) nec in singularem

X

larem

larem successorem, Maranta 4. p. *Distinct.* 7. *nu.* 26. ne quidem quatenus ad eum pervenit, sive iusto titulo & bona fide, sive absque titulo & mala fide possideat rem, cujus possessione dejectus est; & durum admodum esset, adversus huiusmodi possessorem non competere nisi rei vindicationem, ad quam instituendam actori incumbit probare dominium, quod sæpè probatum est difficile. deo Innoc. *in c. Sapè contingit*, 18. *h. r.* introduxit aliud remedium recuperandæ possessionis, simile interdicto. Unde vi: Quo actor agere potest ad recuperandam possessionem, adversus quemlibet possessorem, spoliationis conscius, sive is rem immediatè a spoliatore acceperit, sive mediatè, etiam à possessore bonæ fidei intermedio; ea ratione, quod non multum interfit quoad periculum animæ, an quis iustè invasit alienum, an sciens iniustè possideat: Quandoquidem vitium dejectionis seu spoliationis non purgetur, nisi res reversa sit in potestatem possessoris, qui dejectus est, vel domini, si is dominus sit: Adeo ut si verus dominus possessorem deiciat, non purget hoc vitium, imò interdicto *unde vi* directo teneatur, *l. Sequitur* 4. *§ si tu me vi cum § seq. D. De usucapionibus.*

3. dixi non interesse multum, an sciens iniustè possideat; quia hoc remedium non competit adversus eum, qui rem possidet, ignorans eam vi invasam; hoc enim casu cessat periculum animæ seu peccati, quod sine scientia non committitur. Et ideo actori incumbit probatio clara & specifica scientia huiusmodi; nam aliàs generaliter ignorantia præsumitur, & objecta scientia probari debet, *l. Verius D. De probat.* Quamquam stante ignorantia spoliationis huic remedio possessio locus esse possit, eo casu, quo quis vacuum seu vacantem possessionem ingreditur, maxime ex qua alius dejectus est: Nam uti ad eum casum Justinianus, *in l. b. ult. Cod. Unde vi* ex: endit usum interdicti *Unde vi*, etiam si illi verba edicti non quadrent; ita verius est & hunc casum hoc remedio, quod ad exemplum interdicti *Unde vi* introductum est, comprehendi.

4. Cæterum à plerisque dubitatur, an hoc remedium competat adversus eum, qui bona fide rem à spoliatore accepit, & demum, eam acceptam, vitio violentiæ laborare cognoscit? Et communius obtinuit, supervenientem scientiam

perinde atque eam, quæ ab initio fuit, singulam successori nocere, cum verum sit, eam rem tenenter detineri iniustè, & iniustam detentionem invasioni æquiparet Pontifex: Nec minus subsit hic periculum animæ; quam cum ab initio novit vi ablatam. Idque obtinet, sive titulo lucrativo sive oneroso successerit; sive solvendo sit, sive non primus spoliator: Quia hic Pontifex non tam spectat causam acquisitionis; quam modum, hoc est scientiam acquirentis & recipientis ac detinentis iniustè, seu periculum animæ.

§ III.

De tertio remedio recuperandæ possessionis.

1. *Remedium redintegranda possessionis cui detur & adversus quem.*
2. *Simile actioni quod metus causâ.*

Est & tertium remedium recuperandæ possessionis, quod à Pragmaticis appellatur remedium redintegranda ex *can. Redintegranda* 111. *g. 1.* quod quia latissimè patet & plentissimum est atque utilius inter omnia possessionis remedia, & cum omnibus aliis remediis concurrens, Maranta 4. p. *Distinct.* 7. *n. 58.* hodie in frequentissimo est usu.

1. Datur enim ei sive is Clericus fuerit sive Ecclesia, sive laicus, qui de re aliqua, etiam mobili, vi deiectus est, vel cui aliàs quovis modo sine iusta causa ablata res est, Maranta *d. num. 58.* absque ulla temporis præfinitione, adversus quemlibet possessorem, quamvis ipse non spoliaverit, nec etiam spoliationis sit conscius, sed bonæ fidei possessor, *d. can. Redintegranda, & ubi Glossa*; & sive cum vitio seu absque vitio, sive cum titulo seu absque titulo ad eum res pervenerit, Maranta *d. loco*: 2. Quia hoc remedium est in rem scriptum, sicut & actio quod metus causâ, quæ coercet non tantum personam vim facientis, sed datur etiam adversus omnes eos, ad quos res pervenit, *l. Metus §. ult. D. De eo quod metus causâ.* Eoque uti potest etiam colonus & inquilinus, si de detentione sua fuerit per vim deiectus, etiam adversus quemlibet possessorem.

§. IV.

Quo pacto facienda sit restitutio spoliatio.

1. *Spoliatus ante omnia restituendus.*
 2. *Exceptio ab hac regula.*
 3. *Restitui debet res eum sua causa.*
 4. *Quid probare debeat actor in hoc iudicio.*
T Raditur quoque in hoc Tit hæc regula, quod in iudicio spoliationis seu possessorio recuperandæ possessionis spoliatus, licet prædo sit, ante omnia sit restituendus, *can. Delator h. tit. aded.*, ut, quamvis aliâ regulariter reus non condemnatur, nisi prius auditus in suis exceptionibus, *lib. 1. Cod. De probat.* tamen spoliator, conventus à dejecto seu spoliato, ne in suis quidem exceptionibus (veluti si actori objiciat aliquod crimen, vel quod vi aut eam possederit, *c. Cum quis h. t.* aut si agatur de beneficio, quod non sit canonicè institutus, *d. cap. in Litteris*) audiatur nec cogatur respondere reus ad objecta, priusquam adversarius restituerit, quod vi ablatum est, *cap. Congruentia in fine h. t. l. 1. Cod. Si per vim vel alio modo etc. ibi sine ulla cunctatione restituatur, l. Si quis 7. ibi, eademque proximus restituat Cod. Ad Leg. Juliam de vi publ. vel privata*: Licet de dominio excipiat, id est, dicat se esse dominum rei, de cuius possessione actorem deiecit, *cap. 1. h. tit. cap. Frequens eod. in 6.* imò licet in contradictioni illud probare velit, nisi spoliatus consenserit, *Papormit. in d. cap. 1.* Secus atque in interdictione adipiscendæ & retinendæ, ubi exceptio domini, maxime si incontinenti probari possit, obstat agenti. Idque singulare est in hoc iudicio spoliationis, in odium violenti spoliatoris, *l. Si quis in saniam Cod. Unde vi, cap. Eum qui de præbendis in 6.* Menoch *De recuperanda possess. remed. 1. quest. 1. num. 38.* qui licet fortè jus aliquod vel etiam dominium in rehabuerit, non tamen debuit rem propriâ actione auferre; sed iudicio experiri oportuit, non vim facere, nec ex delicto suo commodum reportare, *central. Auxilium 38. D. De minoribus*: Et idèdè ne temporis momento res penes spoliatorem esse debet, *l. unica Cod. Si de moment. possess. etc.* Nec habet hic locum regula iuris, quod dolo faciat, qui petit, quod est restitutus, *l. Dolo. D. De doli mali excepti* prout habet in interdictione adipiscendæ &

retinendæ possessionis.

2. Sunt tamen casus aliqui, quibus spoliatus non est ante omnia restituendus veluti si spoliatus beneficio Ecclesiastico, ante spoliationem beneficio suo spontè renuntiaverit, *can. Accepta 3. h. t.* Alioqui si post spoliationem renuntiaverit, restituendus erit, quia præsumitur renuntasse, nisi actor contrarium probet, *c. Sollicitè 2. h. t.* Similiter si agenti possessorio recuperandæ uxoris, vel recuperandi mariti, objiciatur consanguinitas vel affinitas in gradu, jure divino aut Canonico prohibito ad contrahendum matrimonium, si promptè & incontinenti probari potest, recepto ab opponente juramento de malitia, negabitur restitutio quoad thorum, & prius cognoscetur de consanguinitate vel affinitate, *c. Litteras h. t.* idque ob animæ periculum. Pari modo, si marito agenti possessorio recuperandæ uxoris, objiciatur magna in uxorem sævitia, prius cognoscendum erit de mariti sævitia, quam uxor restituitur, *è. Ex transmissa 8. h. t.* Et sic de aliis quibusdam casibus.

3. Restituere autem debet spoliator rem cum omni causa, id est cum omnibus fructibus, quos percepit, aut percipere potuit à die, quo vi a thorem deiecit, cæteraque utilitates, *c. Gravio 11. h. t. l. 1. §. eum qui § non solum D. de vi & vi armata l. Qui restituere D. De rei vindicac. nam æquum est, ut spoliatus tantum consequatur, quanti ejus interest. Et idèdè quæcumque habiturus vel assecutus erat, si non fuisset spoliatus, ei restitui debent, vel illa ipsa, vel saltem eorum æstimatio, *d. l. 1. §. quod autem & l. penult. D. De vi & vi armata.**

4. Ut tamen actor hanc restitutionem obtineat, si agat in interdictione *Unde vi*, probare debet; primò se possedisse tempore spoliationis. Secundò, se de possessione fuisse dejectum, & quidem ab adversario, in quem agit, vel ab alio, ejus nomine, vel saltem cum spoliationem ab alio factam, ratam habuisse. Si verò agere velit remedio recuperandæ possessionis, per *cap. Sape* introducto, sufficit probare, se possedisse, ac spoliatum fuisse, & possessorem rei conscium esse spoliationis, quia Pont. per *d. cap. Sape* constituit, ut non tantum spoliator, ejusve hæres, sed etiam singularis luciflor, non tantum primus, sed quilibet, etiam centesimus, ex Abb. & aliorum sententia, qui

scienter receperit rem, virtute *d. c. Sapd* conveniri possit.

5. Quod si verò alterum prædictorum probare nequeat, cadit causâ. Hiis qui mulierem aliquam absque sponsalibus vel invalidis dorum suam traduxerat, quasi suam uxorem, agens tanquam spoliatus, quia ea ab eo discessisset, cecidit causa, *c. Ex parte 14. h. s.* nam per solam traditionem, absque sponsalibus validis præcedentibus vel subsequenibus, non potuit cum ea contrahere aliquod vinculum obligatorium, nec accipere possessionem mulieris, tanquam uxoris suæ, *d. c. Ex parte*. Ideoque ut mulier viro restituatur, probare debet, sibi desponsatam, & à se cognitam fuisse, *c. Ex transmissa 8. h. s.* & insuper cavere debet de impunitate: Nisi tanto odio mulierem prosequatur, ut meritò de ipso dissidat, nam tunc alicui probæ & honestæ mulieri usque ad decisionem causæ uxor custodienda committi debet, in loco, ubi vir vel parentes ejus mulieri nullam possint vim inferre, *d. c. Ex transmissa*. Si denique spoliatus agere velit ex *d. can. Redintegranda*, tantum probare debet, se possedisit & spoliatum fuisse.

§. V.

Quis dicatur hic spoliatus.

1. Spoliatus etiam à iudice extrajudicialiter quis dicitur.
2. Requisita ad hoc, ut quis privetur beneficio.

Illud postremò notandum, spoliatum dici hoc loco, qui è cujuscumque rei, sive mobilis sive immobilis corporalis sive incorporalis, possessione vel quasi possessione, injustè vel indebitè, ejectus aut eâ privatus est.

1. Idèdque si iudex, prætermissis juris ordine, id est extrajudicialiter vel alias absque causæ cognitione, aliquem possessione rei suæ, veluti beneficii aut alterius spoliaverit aut privaverit, is ante omnia, perinde atque si à privato spoliatus esset, plenè restitui debet, *c. Conquirente h. s.* Neque enim Judici, sub fiducia Magistratus, id est ut est iudex, magis quàm ut est privatus, quidquam contra jus facere permittitur, *l. Nec Magistratibus D. De judiciis*. ne inde nascatur occasio injuriarum, unde jura descendunt, *l. Minuimus Cod. Unde vi*: Usque ad eò, ut

judici, sic de facto injuriosè procedenti, de facto quoque resistere liceat, *l. Prohibuit Cod. De jur. vi. Essei lib 10.* etiam si rescripto delegatorio inserta esset clausula, Contradictores compescendo, Lud. Com. *Consl. 482.*

2. Et propterea ut quis jure privetur beneficio suo, tria concurrere debent; primò gratis & rationalis causa, quæ per se mereatur privationem, *can. Inventum xvi. quæst 1. cap. 1. ibi Glos. De capellis Monachorum in 6.* Secundò, causa hæc debet esse manifesta seu notoria, *can. Nec in quemquam 2. q. 1.* Neque enim creditur Judici, etiam Episcopo, asserenti aliquem criminofum esse, sed oportet quod manifestè constet, *can. Si tantum & can. Placuit vi. q. 2.* Tertiò, quod privetur in judicio seu juris ordine servato, *d. c. Conquirente 7. h. s.*

TITULUS XIV.

De Dolo & Contumacia.

1. Dolus duplex, bonus & malus.
2. Contumacia qua sit.
3. Quis contumax.
4. Pœna contumacium.

1. Titulus hic præcedenti idèd subiungitur, quia spoliatus quandoque dolo vel contumacia rei restitutionem consequi non potest.

1. Est autem Dolus duplex, scilicet bonus & malus. Bonus, veluti hostibus parere in fidiâ *l. 1. D. De dolo*. Dolus malus definitur omnis caliditas, fallacia, machinatio, ad circumvenendum, fallendum, decipiendum alterum adhibita, *d. l. 1. §. 1. ubi exempla ponuntur*. Agitur hic de dolo malo, non simpliciter, sed quatenus contumaciæ adhæret.

2. Contumacia verò est inobedientia erga Judicem, Prælatum vel alium superiorem, *secundùm Hostien, in Summa h. s.* Significat enim Contumacia inobedientiam, & propriè contemptum potiorum; licet aliquando accipiat in bonam partem, ut apud Cicer. *1. Tuscul. Adhibuitque liberam contumaciam, à magnitudine animi inductam, non à superbia.*

3. Itaque contumax litigator hic censetur, qui